

Llegenda:

El guillot

Original de Jordi Tena. Adaptació de Jan Grau. Il·lustracions d'Albert Navarro

Catalunya ha estat sempre un país de guineus i segons el lloc rep diferents noms: guineu, guilla, guinarda... El país està ple de noms que ens ho recorden: la Roca Guinarda, la Guineueta, la Guinardera, el Guinardó, la font de la Guineua...

La sobrada fama de femella astuta ha fet de la guineu la protagonista d'un munt d'històries, però, i del mascle? No coneixem cap història protagonitzada per un guillot?...

De fet, sí que n'hi ha almenys una. Va passar a Badalona fa molts i molts anys. Li va succeir a un mascle de guineu que per culpa d'una mala topada es va convertir en...

Però comencem pel començament. Amb un caminar esvelt, el Guillot era un mascle fort i valent, tenia el pèl lluent i la cua llarga, tan suau com el vellut. Tothom el coneixia i els que no l'admiraven el temien, potser fins i tot els que el temien també l'admiraven. Els pagesos estaven acostumats que les guineus que entraven a Badalona, així que s'esquitllaven dins d'un galliner, no deixaven cap gallina viva. El Guillot, en canvi, triava la més grassa i perdonava la vida de les altres. Per això, quan un pagès trobava que li faltava una sola gallina, sabia que havia estat el Guillot. Era tan hàbil i tan astut que mai ningú no l'havia pogut enxampar.

Els seus dominis s'estenien des del delta del Besòs fins a la falda de Montigalà, i quan anava de cacera tothom tremolava. Era el rei del ponent de Badalona i les altres guineus el respectaven.

Als estanys i aiguamolls del Besòs, prop de la platja, on anys més tard el senyor Cros va muntar una fàbrica química, la nostra guineu hi anava a buscar els ous d'ànec de collverd, el seu esmorzar preferit. Quan caçava a les maresmes, les granotes i les serps també fugien.

Un cop havia esmorzat seguia cap al gorg, on hi havia els camps d'alfals per alimentar les vaques que vivien a les vaqueries de la vila. Al mig dels camps d'alfals, el Guillot hi caçava algun corriol despistat. La seva cacera continuava cap a les planes de Ca l'Aleman. En aquells secans, on s'hi feien camps d'ordi i veges per alimentar els cavalls, s'hi amagaven perdius i el nostre Guillot les corria totes, fins i tot les que s'amagaven sota les garrofers de les falades de Montigalà.

Qualsevol animal d'aquest immens territori temia la seva astúcia i la seva velocitat. Era tan gran el seu renom que fins i tot els follets dels bosc, al peu de la Conreria, tenien notícies de la seva fama.

Quan el fred de l'hivern picava fort i el delta del Besòs s'omplia d'espessa boira, el Guillot marxava cap al nord-est, cap al torrent de Matamoros. Allà hi havia un gran barranc on hi abundaven els gripaus i els ratolins. D'allà s'aventurava cap a Can Trencalòs, a les planes que hi ha entre les rieres de Pomar i de Montalegre. Entre les vinyes, el pagesos hi

sembraven pèsols a l'hivern i amb aquests es criaven uns conills grassos que feien les delícies del Guillot.

Alguna vegada s'havia aventurat riera Montalegre amunt, on a les calentes terres de sauló hi vivien sargantanes i llangardaixos. Fins i tot, una vegada va arribar fins al peu de la Cartoixa de Montalegre, però els monjos el van descobrir i el van fer fugir.

Els homes eren els enemics del Guillot. Ell coneixia el perill i sempre que podia els evitava, per això només s'acostava als humans quan passava gana de veritat. Prou que l'havien advertit els follets que si s'acostava als humans podia acabar mort.

Era als estius secs i calorosos, quan el menjar escassejava, que al Guillot no li quedava més remei que baixar a la vila de Badalona. S'hi acostava des del Montigalà fins a trobar la riera de Canyet, d'allà baixava emboscada per la riera, entre brolles i esbarzers. El perill començava un cop passat Ca l'Andal, als peus del turó d'en Rosés, on el camí estret s'enfilava cap a la vila, si s'encaixonava entre tàpies i alts panys de parets fins arribar a la Quintana Alta. Era l'antic camí de ronda de la muralla on s'obria un portalot per poder entrar a la vila.

El lloc era sinistre, fosc i perillós. D'allí s'explicaven històries colpidores, de lladres i de bandits, de llops ferotges, fins i tot es deia que era el lloc per on el Dimoni entrava a Badalona a fer-hi de les seves...

Aquest camí era conegut pels humans com el pas de la Guineu. Era un passadís feréstec per on les guineus intentaven entrar a Badalona per anar als galliners a caçar. De les que ho havien provat, moltes havien mort a trets o caçades pels gossos mentre travessaven aquest pas. I això que els follets no es cansaven d'advertir-les que no hi passessin, però quan hi ha gana...



El Guillot sabia prou bé com travessar el pas de la Guineu sense que l'enxampessin. I els humans l'odiaven perquè ho havia fet massa cops, alhora que també l'admiraven per la seva noblesa. No és que els agradés que se'ls endugués una gallina, però a contracor li agraïen que respectés la vida de les altres.

Hi passava les nits fosques amb lluna nova, a poc a poc, silenciosament, sense despertar els gossos. Avançava molt lentament fins arribar al galliner, allí es posava a dues potes, obria la porta, escollia la víctima i...plas! S'hi tirava al damunt, l'engaxava del coll i engegava a córrer com esperitat pel llamp, mentre la gallina xisclava i despertava gossos i vilatans. Calia ser molt ràpid en passar el pas de la Guineu de tornada, ja que era quan de veritat s'hi jugava la vida, amb mitja Badalona perseguint-lo.

Els despistava en arribar a baix, a la riera, allí s'amagava i es començava a menjar la gallina. Algunes vegades, en aquell racó, en un pedrís gros que hi havia una mica més amunt de Ca l'Andal, es trobava amb la Dimonieta, la filla del Dimoni. Era tan bellugueta que ni a l'Infern la volien i el Dimoni se l'enduïa quan sortia a fer la ronda, però quan entrava a Badalona, per tal de poder treballar en pau, la deixava esperant fora vila. La Dimonieta era tan entremaliada que les vegades que havia entrat a la vila amb els seu pare li havia esguerrat la jugada i el Dimoni, per tal de poder fer les seves malifetes tranquil, la deixava al pedrís de Ca l'Andal.

Es diu que el pedrís era el seient del Dimoni, que s'hi asseïa a rumiar quina en faria. Aquest pedrís va existir fins fa poc anys i va desaparèixer quan es va urbanitzar la riera de Canyet. El Dimoni encara no ens ho ha perdona i des de llavors es venja cada vegada que hi ha aiguats, fent mans i mànigues per embussar l'entrada de les clavegueres.

Allí, al seient del Dimoni, era on anava el Guillot quan s'havia cruspit la gallina. Es trobava amb la Dimonieta i tots dos jugaven una estona fins que el pare anava a buscar-la. Com que el Dimoni no la deixava jugar amb els humans, ella només tenia per amics els llops i les guineus. I com el Guillot era molt especial, s'havia convertit en el seu millor amic.

Va ser en una d'aquestes nits d'estiu quan el Guillot va tenir aquella topada tan especial. Era Festa Major a Badalona, tots els carrers bullien amb la gent que estava de gresca. Amb tanta gent de les rodalies que anava a la Festa Major, les víctimes habituals del nostre heroi s'havien fet fonedisses i el pobre feia dos dies que no menjava.

El Guillot tenia gana, molta gana, i ja no podia més. Per això, tot i que no era gens prudent entrar a la vila en dies de festa, es va decidir. Es va acomiadar de la Dimonieta i amb recança se'n va anar cap a dins de Badalona. Va entrar a la vila emparat per la foscor dels núvols que tapaven la poca lluna que hi havia. Però així que va enfilar pel pas de la Guineu, ja va tenir mals pressentiments.

Era negra nit i el Guillot avançava ben lentament, arrecerat a la tàpia. En tot el pas de la Guineu no hi havia cap



possibilitat de sortir si no era tornant enrere. Se sentia la música de les gralles i el brogit que feien els balladors, com si la ballaruga fos allà mateix. Els gossos estaven desperts amb tant de xivarri i el Guillot no les tenia totes. De cop, un d'ells es va posar a bordar i el Guillot es va encongir encara més ran de paret, amb les quatre potes flexionades, a punt per fugir. Per sort seva, el pagès va fer callar el gos, pensant-se que bordava a la gent que tornava del ball.

Justament això era el que més temia el Guillot, la gent de Canyet que havia baixat al ball, havien de tornar a casa tot passant pel pas de la Guineu. A poc a poc va passar entre les primeres cases. En arribar al galliner, els gossos ja l'havien ensumat i havien començat a bordar desesperats. A les masies de carrer de les Eres es van encendre alguns llums. El Guillot estava molt neguitós i va obrir la porta del galliner. Tot va ser agafar la gallina, que la resta van començar a xisclar i van aparèixer els humans amb un fanal d'oli i molt males intencions.

Esverat perquè era la primera vegada que el descobrien, el Guillot va sortir com un esperitat i amb el cor a tot batre. De seguida va sentir darrera seu els lladrucs dels gossos que el perseguïen. Ell, corrent esverat, la gallina que encara duïa a la boca, xisclant i batent les ales, i els gossos, empaitant-lo a poca distància. Tant i tant corria, que en baixar pel pas de la Guineu ni es va adonar que allà al mig hi passava alguna cosa estranya. Enmig de la foscor, estaven palplantats un home corpulent d'aspecte tenebrós i una pubilla de Canyet, esglaiada de pànic.

El Guillot, entre la por que tenia i el moviment de les ales de la gallina que duïa a la boca, es va abalançar sobre l'estranya parella a gran velocitat i... va topar-hi de ple. Els gossos, en veure la mirada de l'home sinistre, van tornar grinyolant cap a casa. Enmig de la negror del pas de la Guineu, es va muntar un gran batibull. Al Guillot, la patacada li va fer trontollar els ossos i mig estabornit va intentar fugir de l'embolic amb la capa, la gallina que no deixava de xisclar i les faldilles de la noia.

Ningú no sap ben bé què va passar. Quan els pagesos armats van anar a veure què feia por als gossos, només van trobar la gallina mig plomada que fent coc, coc, tornava cap al galliner fent saltirons.

El Guillot, sense saber com, es va trobar en braços de la Dimonieta al pedrís de sempre. Només recordava la gran pudor de sofre que li feria les narius, uns renecs esfereïdors turmentant les seves orelles... i un sacseig que li va recórrer tot el cos. Se sentia estrany, diferent, talment com si l'haguessin canviat. El Guillot s'havia topat amb el Dimoni quan feia de les seves.

L'animaló, que de primer fins i tot es pensava que s'havia mort, es va aixecar dret sobre les potes de darrere i davant de la sorpresa de la Dimonieta, va començar a caminar com un humà. De cop i volta també, les nafres de la trompada van cicatritzar. Fins i tot li va passar la gana. Content de retrobar la vida, va agafar la Dimonieta pel braç i se'n van anar saltant i ballant cap a la carena.

Els efectes de la topada amb el Dimoni havien atorgat al Guillot el poder de viure per sempre i la facultat de caminar com els humans. Ara bé, el Dimoni tampoc no en va sortir sense canvis. Des d'aquella nit, la cua se li va tornar peluda i suau com el vellut, però el que més el preocupava és que quan veia un ànec o una gallina, li agafava un no se què que no podia controlar.

I encara li dura! Fins i tot no fa gaires anys, va protagonitzar un incident a la plaça Vella, que el va deixar en ridícul. Va arribar al mercat amb intencions de fer una barrabassada a un carnisser anomenat Tasi. Anava vestit com els humans i duia barret per amagar-se les banyes. Era pels volts de Nadal i en passar per davant d'una parada d'aviram, va veure una gallina viva, batent les ales. Contra la seva voluntat li van agafar els tremolins, es va llançar sobre la gallina i agafant-la amb la boca, va fugir del mercat corrent a quatre potes. La gent se'n va riure d'allò més, d'aquell home amb barret que corria com un animal, perseguit per una gallinaire armada amb un tallant.

Evidentment el Dimoni va poder fugir, si no, no seria el Dimoni. Amagat en un portal del carrer de la Granota, mentre intentava escopir les plomes que duia enganxada a la boca,



maleïa els ossos d'aquell guillot amb què va topar anys abans, en una nit de Festa Major.

I del Guillot, que se'n va fer? Des de la famosa nit, els humans no l'han vist mai més per la vila. De fet ja no roba gallines, ni ha tornat a caminar a quatre potes. A poc a poc els camps del voltant es van anar omplint de cases i de carrers, i les guineus van desaparèixer. Ara, Badalona és una gran ciutat.

El Guillot, però, no va morir perquè gràcies a la trompada amb el Dimoni pot viure per sempre. Si el busqueu, ho heu de fer a les càlides nits d'agost. De vegades, si hi ha prou lluna, a les faldes del Montigalà es poden veure dues figures a la llunyania saltant i ballant sense parar. Són el Guillot i la Dimonieta que van sempre junts. Mireu-los de lluny i no intenteu acostar-vos-hi, perquè desapareixeran de cop.

Fins i tot algun any, a la nit de sant Anastasi, mentre tothom és a la Rambla mirant els focs artificials, una ombra estranya, com la d'una gran guineu de faccions quasi humanes, es passeja pels carrers de Baix a Mar. El Guillot, un cop més, recorre els seus territoris. ■



Il·lustració Albert Navarro





Il·lustració Albert Navarro